

Волинська обласна рада
Управління освіти, науки та молоді
Волинської обласної державної адміністрації

Вищий комунальний навчальний
заклад «Володимир-Волинський
педагогічний коледж
ім. А. Ю. Кримського»

Регіональна рада молодих вчених
при управлінні освіти, науки
та молоді Волинської обласної
державної адміністрації

ВОЛОДИМИР-ВОЛИНСЬКИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ КОЛЕДЖ ІМ. А. Ю. КРИМСЬКОГО: МИНУВШИНА, СУЧАСНІСТЬ, МАЙБУТТЯ

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції з міжнародною участю,
присвяченої 80-річчю освітнього закладу*

28 листопада 2019 року,
м. Володимир-Волинський

Луцьк
Вежа-Друк
2019

УДК 377.8(477.82-37)(082)

В 67

*Рекомендовано до друку
педагогічною радою ВКНЗ «Володимир-Волинський
педагогічний коледж ім. А. Ю. Кримського»
(протокол № 3 від 18 листопада 2019 року)*

Редакційна колегія

Гаврилюк А. П., кандидат педагогічних наук, доцент
Гнепа О. В., кандидат педагогічних наук
Жулковський Б. Є., кандидат мистецтвознавства
Кашубський В. В., магістр філології
Нагірний М. З., кандидат історичних наук, доцент
Савельєв М. Г., кандидат педагогічних наук,
Заслужений працівник освіти України
Цьось В. А., магістр комп'ютерних технологій
Чуй К. І., кандидат філологічних наук
Чуй С. В., кандидат філологічних наук
Юринець О. О., кандидат педагогічних наук

В 67 **Володимир-Волинський педагогічний коледж ім. А. Ю. Кримського:** минувшина, сучасність, майбуття : матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф. з міжнародною участю, присвяченої 80-річчю освітнього закладу; 28 листоп. 2019 р., м. Володимир-Волинський / упоряд., голов. ред. Б. Є. Жулковський. – Луцьк : Вежа-Друк, 2019. – 532 с.

ISBN 978-966-940-273-8

У збірнику подано матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Володимир-Волинський педагогічний коледж ім. А. Ю. Кримського: минувшина, сучасність, майбуття».

Матеріали доповідей друкуються в авторському оригіналі з незначними правками. Редакційна колегія не несе відповідальності за достовірність інформації, поданої в публікаціях. У разі виявлення академічного плагіату, до доповідача та його наукового керівника можуть застосовуватися санкції згідно з чинним законодавством України у сфері авторських та суміжних прав.

Висловлюємо щирю вдячність меценату, засновнику ПП «Укр-Петроль» Сергію Михайловичу Ковальчуку за допомогу у підготовці та виданні збірника матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції.

УДК 377.8(477.82-37)(082)

© ВКНЗ «Володимир-Волинський педагогічний коледж ім. А. Ю. Кримського», 2019

© Жулковський Б. Є. (упорядкування), 2019

ISBN 978-966-940-273-8

Подворнюк Ольга Олександрівна Форми і методи проведення занять зі стенографії	312
Рибка Наталія Василівна Випереджаюче навчання як основа формування проєсійних знань майбутніх спеціалістів аграрного сектору при вивченні економічних дисциплін	315
Комарницька Ольга Олександрівна Виховання толерантних взаємовідносин у дітей старшого дошкільного віку спеціальності «Дошкільна освіта» Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету імені Григорія Сковороди	318
Бокій Наталія Вікторівна Розвиток логічного мислення при вивченні лінійних перетворень евклідової площини	322
Налепа Анна Олександрівна, Головіна Ніна Анатоліївна До питання про співвідношення методів навчання	326
Раковець Катерина Вікторівна Особливості розвитку творчих здібностей молодших школярів на уроках читання	329
Гришко Світлана Вікторівна, Непша Ярослав Юрійович Навчальні екскурсії як форма організації навчально-виховного процесу при вивченні географії	332
Сидорук Валентина Миколаївна Основні аспекти підготовки майбутніх вихователів дошкільних закладів до реалізації завдань екологічного виховання	334
Слюсарук-Літвін Світлана Сергіївна Педагогічна практика як засіб професійної підготовки майбутніх вихователів у педагогічному коледжі	338
Сулімова Лілія Олександрівна, Зілюк Наталія Володимирівна Роль есе у розвитку комунікативних навичок та формуванні демократичної аксіологічної компетентності студентів	341
Олесюк Галина Юріївна Цінність природи та її виховний вплив на формування особистості дошкільника	345
Вінніченко Дмитро Васильович Картографічна грамотність як складова частина географічної культури учнів	348
Котова Кристина Олександрівна, Лиходід Олексій Сергійович Концептуальні основи ціннісних орієнтацій школярів засобами фізичної культури та спорту	351
Сулімова Вікторія Сергіївна Роль української літератури в утвердженні демократичних цінностей у сучасному суспільстві	354

3. Каплуновська О. М. Організація екологічної освіти в сучасному дошкільному навчальному закладі / О. М. Каплуновська // Вихователь-методист дошкільного закладу. – 2009. – № 8. – С. 9-10.
4. Корнієнко І. Психолого-педагогічні аспекти екологічного виховання дошкільників / І. Корнієнко // Дошкільний навчальний заклад. – 2007. – № 4. – С. 33, 36.
5. Лисенко Н. Еко-око: дошкільник пізнає світ природи: навчально-методичний посібник / Н. Лисенко. – К. : Слово, 2015. – 352 с.
6. Лисенко Н. В. Теорія і практика екологічної освіти: дошкільник-педагог: навчально-методичний посібник для ВНЗ / Н. В. Лисенко. – К. : Слово, 2009. – 400 с.
7. Тоцька Т. Пізнавальна й виховна сила слова в творах В. О. Сухомлинського / Т. Тоцька // Дошкільне виховання. – 2012. – № 11. – С. 15-17.
8. Плохій З. П. Виховання екологічної культури дошкільників: Методичний посібник / З. П. Плохій. – К. : Редакція журналу «Дошкільне виховання», 2002. – 173 с.

Вінніченко Дмитро Васильович,
студент 3 курсу 117-п групи
спеціальності 014.07 Середня освіта (Географія)
Мелітопольського державного педагогічного
університету ім. Б. Хмельницького
Науковий керівник:
Непша Олександр Вікторович,
старший викладач
Мелітопольського державного педагогічного
університету ім. Б. Хмельницького

КАРТОГРАФІЧНА ГРАМОТНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ЧАСТИНА ГЕОГРАФІЧНОЇ КУЛЬТУРИ УЧНІВ

Постановка проблеми. Актуальність навчання картографічної грамотності на уроках географії в загальноосвітніх школах обумовлена цільовими установками сучасної освіти, спрямованої на формування не тільки знань і вмінь учнів, а й досвіду творчої діяльності учнів. Знання основ картографії допоможе школярам орієнтуватися в просторі, вивчати будь-яку територію, формувати образ цієї території, розвивати просторову уяву.

Мета дослідження: розглянути педагогічні умови формування картографічної грамотності як складової частини географічної культури школярів у сучасній загальноосвітній школі.

Результати дослідження. Основною метою загальної середньої освіти є формування всебічно освіченою і ініціативної особистості, система поглядів, ідейно моральні, культурні, етичні принципи і норми поведінки, якої складаються в ході навчально-виховного процесу. Реалізація цієї мети в процесі навчання географії відбувається за допомогою формування в учнів певного рівня географічної культури як необхідного компонента загальної культури людини. Це означає, в першу чергу, що географія, поряд з іншими шкільними предметами бере участь у формуванні наукового світогляду учнів, політехнічних і екологічних знань і умінь. Оцінюючи, в даному контексті, роль географії, слід особливо підкреслити ту обставину, що «географія – єдиний шкільний предмет світоглядного характеру, що формує в учнів комплексне,

системне і соціально-орієнтоване уявлення про Землю як про планету людей». До провідних світоглядних ідей, закладених в курси шкільної географії, відносяться: ідеї, що відображають прояв основних рис і законів діалектики в географічній оболонці і її частинах, ідеї, що відображають прояв законів діалектики в економіко-географічній реальності, а також ідеї, що охоплюють проблему «природа і суспільство» [4, с. 45]. Говорячи про політехнічний потенціал шкільної географії, необхідно виділити, по-перше, що її синтезують функції як єдиного шкільного предмету, що відноситься і до суспільного, і до природничого циклів навчальних дисциплін, по-друге, зміст в шкільних курсах географії відомостей, що відносяться до компетенції інших областей наукових знань: геології, астрономії, економіки, та ін., а по-третє, важливо відзначити, методологічне значення придбаних в ході вивчення географії умінь [5, с. 214].

Однією з найважливіших завдань загальної середньої географічної освіти є формування картографічної грамотності учнів. Основу картографічної підготовки сучасної людини складають знання та вміння, отримані ним в процесі вивчення курсів географії в загальноосвітніх установах.

Серед низки географічних умінь особливе місце займають картографічні вміння. Це пояснюється значенням картографічних творів як просторово-тимчасових моделей навколишньої дійсності, посиленням їх ролі як засобів передачі просторової інформації в сучасному суспільстві і пов'язаної з цим затребуваністю умінь вилучати просторово-координовану інформацію з різних видів геозображень. У формуванні екологічних знань і умінь, географія поряд з біологією відіграє провідну роль, комплексно розглядаючи проблему «людина - суспільство-середовище» [1, с. 106].

Персональний внесок географії в загальну культуру полягає у формуванні у учнів географічної картини світу, географічного мислення, знайомство з методами та мовою географії [3]. Шкільна географія, створюючи уявлення в учнів про географічну картину світу, бере участь тим самим у формуванні наукової картини світу як філософської форми систематизації знань про об'єктивну реальність, сукупності наукових знань про світ. Під визначенням «географічна картина світу» розуміється «цілісний образ світу», що має історично обумовлений характер і закріплює основні об'єкти і співвідношення між ними в тому вигляді, в якому вони дані сучасному географічному пізнанню. Наукова географічна картина світу закладена в основі наукових знань, отриманих і перевіренних в процесі дослідницької та практичної роботи в галузі сучасної географії. Географічна картина світу відображає уявлення людини про природу і суспільство, його ставлення до них. Вона є, безсумнівно, основним елементом географічної культури людини [4, с. 46].

Важливе місце в географічній картині світу займає одна з «стовбурових гілок» географічної науки – картографія, що охоплює створення, вивчення, а також використання картографічних творів. Сучасна картографія знаходиться на перетині технічних, суспільних і природних наук, відіграє важливу роль у формуванні наукової картини світу, інформатизації суспільства, вирішенні глобальних проблем людства і в цілому є показником рівня розвитку цивілізації. Картографія впливає на багато аспектів життя сучасного суспільства. Карта може виступати, як модель для дослідження просторово-часових відносин, засіб прискореної передачі і сприйняття інформації, основа

для вирішення конкретних завдань, засіб упорядкування інформації, засіб стиснення інформації, а також засіб зберігання і носій інформації [2, с. 78].

Високий рівень картографічної грамотності є найважливішою умовою успішного освоєння учнями змісту шкільної географії. Карта залишається незамінним засобом характеристики будь-яких географічних процесів і явищ, являє собою найбільш досконалий спосіб передачі просторової інформації. Займаючи центральне місце в географії як науки, карта справедливо слід розглядати в якості провідного засобу навчання і в шкільній географічній освіті [2, с. 80].

Карта виконує на уроці ряд найважливіших функцій: наочно-пізнавальну, організаційну, методичну, діагностичну тому містить концентровану інформацію, дозволяє проводити роботи в різній формі, використовувати різні методи і прийоми, є засобом для оцінювання знань програмного матеріалу.

Висновки та перспективи. Оволодіння основами картографічної грамотності та використання географічної карти як однієї з мов міжнародного спілкування сприяє формуванню умінь і навичок учнів у використанні географічних знань в повсякденному житті. Перспективи полягають у вивченні особливостей застосування ГІС-технологій у шкільному курсі географії.

Список використаних джерел

1. Донченко Л. М. Формування екологічних знань в курсі географії загальноосвітньої школи / Л. М. Донченко, Т. В. Зав'ялова // Наука III тисячоліття: пошуки, проблеми, перспективи розвитку: матеріали III Міжнар. наук.-практ. інтернет- конф. – Бердянськ : БДПУ, 2019. – С. 106–107.
2. Левада О. Формування картографічних компетентностей в шкільному курсі географії / О. Левада, В. Іванова, О. Непша // Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія: «Педагогіка». – Вип. 2. Т. 21. – Мелітополь : Вид-во «Мелітополь», 2018. – С. 78–86.
3. Максаковский В. П. Географическая карта мира: пособие для вузов. Кн. I : Общая характеристика мира. Глобальные проблемы человечества / В. П. Максаковский. – М. : Дрофа, 2008. – 495 с.
4. Прохорова Л. А. Формування основ наукового світогляду учнів під час вивчення шкільного курсу географії / Л. А. Прохорова, Т. В. Зав'ялова // Інноваційні процеси в науці та освіті : матеріали I Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції з міжнародною участю (23 жовтня 2019 року) : збірник тез. – Бердянськ : БДПУ, 2019. – С. 45-46.
5. Прохорова Л. А. Основні принципи побудови шкільного курсу географії в Україні / Л. А. Прохорова, С. В. Гришко, О. В. Непша // Особистісно-професійний розвиток учителя Нової української школи: світові освітні практики, український контекст: матеріали II Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю. – Мелітополь : ФОП Однорог Т. В., 2019. – С. 214-219.

Наукове видання

**ВОЛОДИМИР-ВОЛИНСЬКИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
КОЛЕДЖ ІМ. А. Ю. КРИМСЬКОГО:
МИНУВШИНА, СУЧАСНІСТЬ, МАЙБУТТЯ**

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції з міжнародною участю,
присвяченої 80-річчю освітнього закладу*

28 листопада 2019 року,
м. Володимир-Волинський

Матеріали друкуються в авторському оригіналі
з незначними редакторськими правками

Відповідальність за інформацію, подану в публікаціях,
несуть автори та їх наукові керівники

У разі виявлення академічного плагіату, до доповідача та його
керівника можуть застосовуватися санкції згідно з чинним
законодавством України у сфері авторських та суміжних прав

Коректори – Б. Є. Жулковський, В. А. Цьось
Технічний редактор – В. А. Цьось
Верстка – Б. Є. Жулковський, В. А. Цьось
Дизайн обкладинки – В. А. Цьось

Формат 60x84 1/16. Обсяг 30,92 ум. друк. арк., 30,05 обл.-вид. арк.
Наклад 300 пр. Зам. 126. Видавець і виготовлювач – Вежа-Друк
(м. Луцьк, вул. Шопена, 12, тел. (0332) 29-90-65).
Свідоцтво Держ. комітету телебачення та радіомовлення України
ДК № 4607 від 30.08.2013 р.